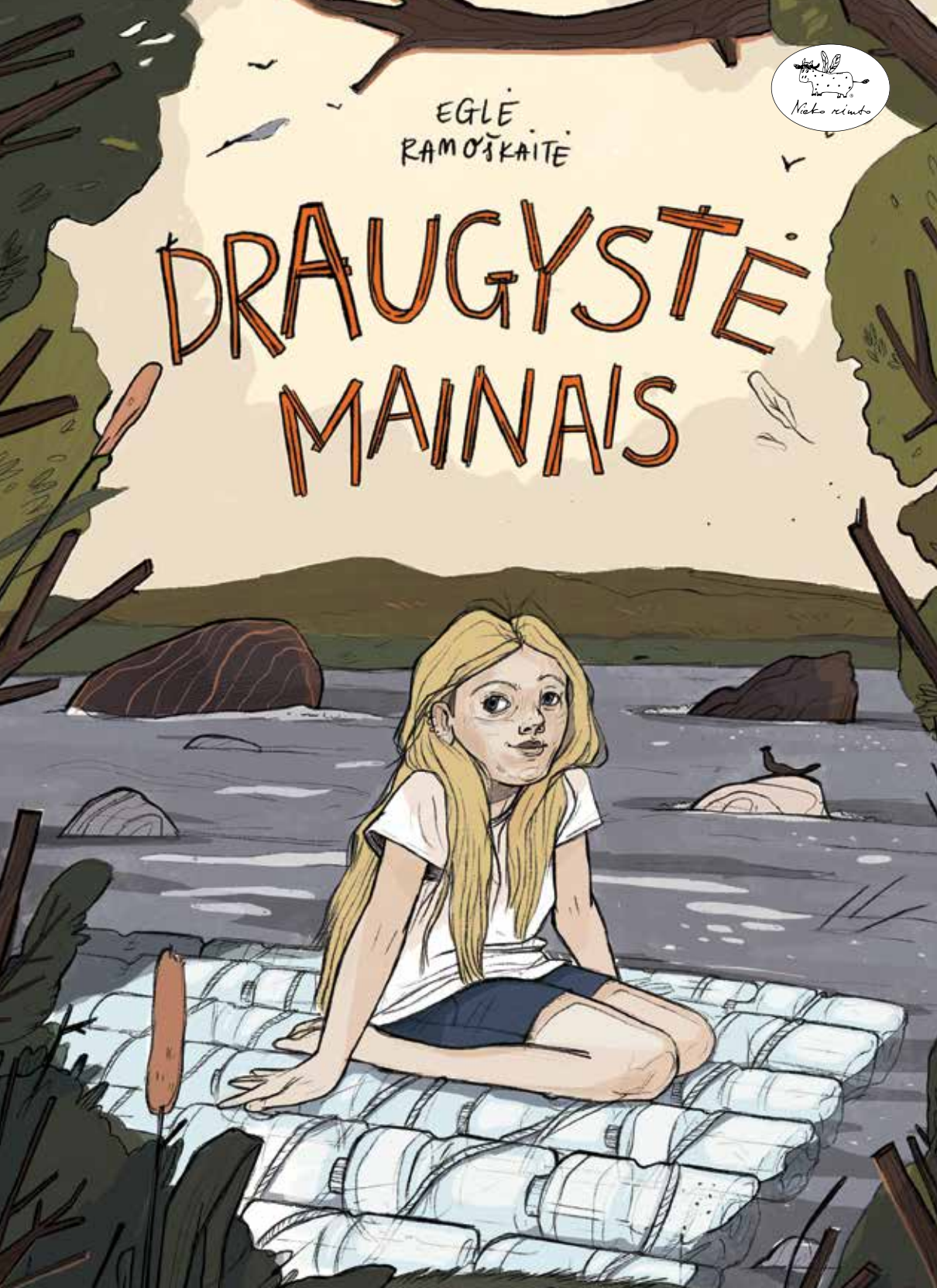

EGLE
RAMOŠKAITĖ

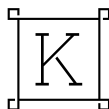
DRAUGYSTĖ MAINAIS

DRAUGYSTĖ
MAINAIS

*Knygą skiriu savo vaikystės Utenai, nenukirstiems medžiams,
apdužusioms šaligatvių plytelėms, guminėms šlepetėms,
M. Ž., J. Ž. ir S. J. Pažadu išmokyti savo vaikus
gaudyti žuvis rankomis.*

LIETUVOS
KULTŪROS
TARYBA

Knygos sukūrimą remia Lietuvos Kultūros taryba

ISBN 978-609-441-806-8

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama
Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos
Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

© Tekstas, Eglė Ramoškaitė, 2021
© Viršelio iliustracija, Kornelija Žalpytė
© Leidykla „Nieko rimto“, 2022

EGLE
RAMOŠKAITE

DRAUGYSTĖ MAINAIS

Vilnius
2022

Visi įvykiai, aprašomi šioje knygoje, yra tikri ir nutiko bent vienam mažesnio miestelio vaikui, susidūrusiam su vienokia ar kitokia neteisybe

UTENA, 2001

BENIS

Gyvatvorėmis apaugusioje pievelėje, šalia apleisto medinio pastato, parietęs kojas po savimi, ant džemperio sėdi tamsaus gymio berniukas. Tai Benediktas – Benis. Šalia jo ausies krapštosi panašaus amžiaus mergaitė. Iš burnos kampo jai styro smilga. Tai Šarūnė – Šarka.

– Ė, neskaudės?

– Negi bijai?

– Ne, bet... O jei negyvai nukraujuosiu?

– Nesąmonė. Bedu taikliai, pažiūrėk, – mergaitė praskleidė plaukus, pasirodė auskaruota ausis. – Pati susibadžiau. Va, šitą vakar, – bakstelėjo į auskarų eilę tuo pačiu žiogeliu, kuris vos prieš sekundę taikėsi Beniui į ausį.

– Čia kur raudona ir sutinę?

– Neskauda, – Šarka gūžtelėjo pečiais ir patrynė žiogelį į džinsinius šortus.

– Nori ar ne?

Benis užsimerkė, giliai įkvėpė. Prieš jį iškilo jau kito Benio vaizdas: gerokai aukštesnio, tiesesniais pečiais, naujais „Nike“ kedais, auksiniu lankeliu ausyje.

– Varyk.

Prieš įbedama žiogelio smaigalį į flomasteriu pažymėtą taškelį Benio ausyje, Šarka įsikišo jį į burną, suvilgė seilėmis. Visi kieme turi šunis. Visi žino, kad seilės gydo. Bakst. Oi. Mergaitė nusižvengė.

– Ar labai baisu buvo?

– O jau viskas?

– Jeigu nori taip ir vaikščioti su adata ausy, tada taip. Dar reikia įverti auskarą.

Benis atsiduso, vėl užsimerkė ir pajuto Šarkos pirštus prie ausies. Skaudėjo. Tikrai skaudėjo.

– Ei, ei, man atrodo, netilps ten tas auskaras.

– Palauk.

Šarkos balsas neįtikino, o pirštai elgėsi keistai: kažką priglaudė, kažkas šlapia, grūda grūda, tempia tą ausį, raudoną nuo kraujo, pasirodžiusio vos ištraukus žiogelį. Bet Benis šito nežinojo. Jis vis dar buvo užsimerkęs.

– Bus gražu, kai sugis. Turi namie peroksido?

– Nežinau. O reikia?

Šarka linktelėjo.

– O veidrodėlį gal turi?

– Ne... Namie pažiūrėsi... O šitą gi, dėl mokėjimo...

– Litas, ane?

– Nereikia. Geriau peroksido nusipirk.

Kai grįžęs namo Benis pažiūrėjo į veidrodį, sukrešėjusiu krauju aplipusioje ausyje spindėjo auksinės spalvos žvaigždėlė balta blizgančia akute. Knietėjo išsiverti. Justakas pirštais užbadys. Mama nutrauks su visa ausimi. Bet prieš akis ir vėl iškilo tas kitas Benis iš baimės nugalėjimo akimirkos, o džemperio kapišonas tarsį pats apgaubė ausis.

ŠARKA

Vasaromis į kiemą Šarka išeiti galėjo tik nudirbusi bent vieną jai suplanuotą darbą. Kiekvieną pirmadienį, prieš išeidama į savivaldybę, mama prie šaldytuvo priklijuodavo dviejų stulpelių sąrašą, kuriame atlikta užduotis turėjo būti pažymėta varnele. Šarkos spalva – raudona. Miglės – žalia. Dar tik trečiadienis, o Miglė jau buvo nurinkusi kolorado vabalus nuo pusės bulvių lysvių, nuskynusi juoduosius serbentus, nuravėjusi braškes ir žirnius. Bjaurybė net ir babai padėti buvo sulaksčiusi. Trinktelėjo lauko durys ir virtuvės tarpduryje pasirodė Miglė. Laižydama ledus. Šarka irgi norėjo.

– Kur gavai?

– Kur kur? Nusipirkau.

– Iš kur gavai pinigų?

Ir šitų Šarka labai norėjo. Ne šiaip norėjo – jai jų reikėjo ir dėl to Miglės nekentė labiausiai: ji viską gaudavo vos įsigėdusi. Na ir kas, kad vyresnė. Negi tai reiškia, kad Šarūnei telefono reikia mažiau? Miglė turėjo savo knygas, savo pianiną, arklių būrelį, kam jai draugai? Kam telefonas? Arkliams skambins? Bet panorėjo ir gavo. O Šarka... Galėtų dabar pat parašyti Beniui žinutę ir paklausti, kaip ausis. Nors gal ir negalėtų – geriau palikti jį ramybėje kokią savaitę ar net dvi. Telefono Šarka kaulijo jau gerą pusmetį, nuo pat tos dienos,

kai vakare susėdę svetainėje prie stalo visi išpakavo tėčio „Nokia 3310“. Glotnus tamsiai mėlynas paviršius, sidabro apvadai, metaliniai mygtukai, jokios antenos. Šarkos širdis šoko polką.

– Gali įjungti? *Pamajakinsiu** į laidinį, – tai Šarka, o ne Miglė telefoną išbandyti pasisiūlė pirmoji. Miglė prunkštelėjo. Tėtis šyptelėjo. Mama gūžtelėjo. Bet visi susikaupe klausėsi, kaip vos skimbtelėjęs namų telefonas ramiausiai nutilo.

Ir vis tiek ne Šarka, o Miglė po kelių mėnesių gimtadienio proga gavo antrą nokiją namuose.

– Mes tik primetėme, ji pati turėjo susitaupiusi didžiąją dalį, – sakė tėvai. – Susitaupyk ir tu.

Lengva susitaupyti, kai tau nieko nereikia.

Prieš išeidama iš virtuvės Miglė dar specialiai godžiu liežuviu perbraukė kakavinių ledų paviršių Šarkai tiesiai prieš veidą.

– Tavo vietoj pradėčiau nuo koloradų. Vakar gavau du penkiasdešimt tris.

Šarka ėmė skaičiuoti. Vienas vabalas – centas. Viena lerva – du centai. Lapas su oranžiniais kiaušinėliais – trys. Pradės nuo lapų, po vieną išžiūrės visus, net ir Miglės lysves pereis dar kartą. Ką gali žinoti, gal Šarkos vabalai jau bus prasinešę ir per Miglės bulves?

Iš tikrųjų Šarka bijo tų kirmėlių. Šlykščiai rožinis išsilenkęs kūnelis, juodos plėšrios galvos. *Yra pirštinės*, – sako mama.

---

* „Majakai“ – trumpi skimbtelėjimai mobiliuoju telefonu, kai skambutis nutraukiamas po pirmojo signalo iki kitam atsiliepiant.

Bet ne taip jau paprasta sugraibyti šlykštynes oro pilnais pirštinių galais. Miglė kažkaip galėjo. Šarka irgi turi galėti. Miglė nebijojo. Šarka irgi turi nebijoti.

Priėjusi prie daržo plotelio, kuriame nuo vėjo šnarėjo bulvių ūgliai, Šarka giliai įkvėpė ir dar kartą pasitikrino, ar marškinėliai sukišti į kelnes. Bulvių lapai siekė liemenį. Jiems dar neprisilietus, Šarkai kūnas nuėjo pagaugais: jau dabar visur ropojo mažos nematomos kolorado vabalų kotelės, rankomis šliaužiojo rožinės lervos, palikdamos gličias šliūžes ant viso kūno. Reikėjo pinigų. Baisiai reikėjo pinigų. Šarka žengė žingsnį pirmyn.

Nenutuokė, kiek laiko sklaidė bulvių ūglius ir pergalingai į stiklainį kimšo oranžiniais taškeliais aplipusius lapus įsivaizduodama, kaip iš darbo grįžusi mama ant betoninių plytelių išberia vabalus, kaip traiško juos akmeniu ir skaičiuoja. Pagal Šarkos truputį pagerintus skaičiavimus, Miglę ji apdėjo gerais keliais litais. Gal net išeis nauja kasetė. Gal net originali, lietuviška. Kažin ko dabar klauso Benis? Kaip ta jo ausis? Šarkos mintis nutraukė į kojas atsitrenkęs kamuolys.

– Varom prie upelio, – atsklido balsas iš už aktinidijomis apaugusios tvoros. Vilija.

Šarka išbrido iš bulvių lysvės ir pasidėjo stiklainį ant borteilio, skiriančio daržą nuo pievelės apaugusiais kraštais, kuriuos nukarpyti taip pat vienas iš Šarkos savaitės darbų. Nelabai pelningas, tiesa. Jį pasiliks pabaigai.

– Kas dar varo?

– Aš, Lina ir Karolina. Eini?

Šarka dvejojo. Reikėjo pabaigti rankioti tuos vabalus, bet Vilija jau grėžėsi tempdama vieną koją pažeme, o Šarka jau ėmė dairytis, kuo čia uždengus stiklainį, atnešiantį jai turtus. Tokiu metu apsimiegojusius vijūnus pagauti buvo lengviausia.

– Palauk!

Šarka pastvėrė stiklainį nuo žemės, nunešė prie tvoros ir apvertusi skylę į žemę parėmė didesniu akmeniu, kad neparvirstų ir taip sunkiai surinkti centai neišsibėgiotų atgal ant bulvių. Nieko gudresnio nesugalvojo, o į namus eiti dangtelio bijojo: jei sutiks Miglę, ta tikrai įskųs mamai. Jau sugalvos, ką pasakyti.

Mergaitės pasileido bėgte per žvyruotą aikštelę, aplink ją dideliais tarpais stovėjo prašmatnūs nuosavi namai, už nugarų paliko nežinia kam priklausantį dviejų namų dydžio medinį tvartą. Jame gyvenančios katės jau trynė letenomis užuosdamos puotą. Kai prie kažko kikenančių Šarkos ir Vilijos prisidėjo dvynukės, visos vorele nusileido pievos takeliu prie įprastos žvejybos vietos – ten, kur darydamas posūkį upelis buvo suformavęs nedidelį apvalų tvenkinį, karštomis vasaros dienomis atstojantį ežerą.

– Šarka, tu stovėk priešais akmenį. Karolina, tu iš šono. Lina va čia, kitoje pusėje, o aš atkelsiu akmenį, – sukomandavo Vilija. – Tik tyliai!

Nusispyrusios sportbačius ir šlepetes, visos subrido į upelį, vos siekiantį kulkšnis. Sustojo kiekviena į savo poziciją,

palinko prie akmens, delnais suformavo tvorelę, pro kurią vijūnas neturėjo jokių šansų prasmukti. Vilija lėtai atkėlė akmenį. Mergaitės pasilenkė dar arčiau. Tik po akmeniu nykštukinės unguorio formos žuvelės nebuvo. Ten buvo...

– Vilkas*! – sucypė Lina ir iš karto buvo subarta Vilijos, kam rėkauja.

– Šarka, lėtai tik, iš uode...

Bet Šarka nebeklausė. Gyslomis sruvo azartas – jau ne kartą tokiomis pat aplinkybėmis Šarka buvo pamaniusi, kad gal praeitame gyvenime ji buvo katė. Suglaustais delnais apgaubė žuvelę, spurdėti pradėjusią tik pajutus, kad pasikeitė pagrindas po pilvu. Mergaitės prasiskirstė. Šarka išbrido ir įmetė žuvį į krante iškastą duobę su vandeniu, vietoj kibiro, kuriuo, kaip visada, nė viena nepasirūpino.

Šį kartą katės papuotavo kaip reikalas. Jos vis lindo ir lindo iš po sunkių dvivėrių tvarto durų, ant kurių šiandien tabalavo sunki geležinė spyna. Ne visada taip būdavo. Kartais, gal iš skubėjimo, o gal iš patingėjimo, senasis tvarto prižiūrėtojas tik užmesdavo sklendę ir užkišdavo pagaliuku. Kas nepasinaudotų tokia proga? Gal dėl to Šarka, vos pamačiusi tą senuką, kuo greičiausiai praskubėdavo pro šalį kuo žemiau nuleidusi galvą, tiesiu taikymu namo. Ji jautė, kad jis žino kažką ten vis užklystant, o jos akys išduotų.

---

* Kad bergždžiai neieškotumėt, kaip atrodo upelių „vilkas“, turiu pasakyti, kad taip Šarka su draugėmis vadino mažą žuvytę neproporcingai didele galva – paprastąjį kūjagalvį. Kaip ir daugybės kitų daiktų ar padarų pavadinimų, šio jos nežinojo, o kai nežinai, liekia sugalvoti.

Šioje apysakoje skaitytojas kviečiamas persikelti į 2001-ųjų vasarą Utenoje ir kartu su dešimties–trylikos metų Šarka, Beniu, Justaku, Migle, Vilija, Karolina, Lina ir Saida patirti mažo miestelio nuotykius, kasdienybę, darbus, pramogas ir, žinoma, tarpusavio santykių dramas, kurios nesvetimos visų laikų paaugliams. Gyvas, šmaikštus pasakojimas ir ryškūs veikėjų charakteriai sudomins tiek jaunesnį, tiek ir jau seniai suaugusį skaitytoją.

Rašytoja Eglė Ramoškaitė Lietuvos skaitytojams pažįstama iš paaugliams skirtų knygų „Tarp gyvenimo ir vilties: tam, kuris supranta“ bei „Ne tik geri, ne tik blogi“. Kai Eglei buvo dešimt, ji, kaip ir šios knygos pagrindinė veikėja Šarka, svajojo apie paslaptinius pasaulius šieno sienomis, tačiau tvartas šalia jos namų visada buvo užrakintas.

Redaktorė Giedrė Kmitienė
Korektorė Eglė Devižytė
Maketavo Miglė Dilytė
Tiražas 3000 egz.
Išleido leidykla „Nieko rimto“
Dūmų g. 3A, LT-11119 Vilnius
www.niekorimto.lt
Spausdino UAB BALTO print
Utenos g. 41A, LT-08217 Vilnius

Dešimtmetė Šarka ir jos kiemo draugai žino, kas yra darbas, ypač vasarą, kai norisi mėgautis karščiu, upeliais, pievomis ir draugystėmis, o turi nurankioti kolorado vabalus nuo viso bulvių lauko. Bet kas atsitinka, kai tos draugystės staiga ima ir pašlyja? Kas, jei tavo draugams ant tavęs, regis, visai nuspjaut? Ar draugystė taip pat yra... darbas? O gal tai – paprasčiausi mainai?

Tai istorija apie šešis draugus ištinkančias mažas neteisybes, kurias pamiršamos keberiojantis į aukščiausias šieno stirtas, statant plaustus ir priimant kitą tokį, koks jis yra.

www.niekorimto.lt

Ušuk, net jei tu ir ne vaikas

ISBN 978-609-441-806-8

9 786094 418068